

„Narodni list“ izlazi svake četvrtke poslije podne.

Cijena mu je na godinu 8 kruna, za otjaku 4 kruna, pojedini broj 8 halera.

Za inostranstvo plaća se po obojke poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Za oglašje plaća se 12 fil. po redu, za više puta po pogodbi.

Oglasi šljku se na uredništvo lista.

Uredništvo i uprava lista nalaze se u Voloskom.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 2.

Volosko-Opatija, u četvrtak 14. janara 1904.

God. IV.

Gori srca!

Naš glavni grad, naš bieli Zagreb, povedočio je i opet, kako je u njega široko i dobro srce, topla i žarka ljubav spram našega zavičajja, tužne i nevoljne Istre naše. Kao što lani, tako se i ove godine sastao odbor velevrednih tamošnjih građana i kitne naše mladeži, vrlih sveučilištaraca, da složnim silama i opet doprinesu što god u svrhu probudjivanja i zaštićenja hrvatske svijesti u Istri.

To njihovo najveće hvale vrijedno nastojanje bilo je i ovog puta okrunjeno upravo krasnim uspjehom. Veliki koncerat, što ga napomenuti velezaslužni odbor priredio prošle subote, u sreću slavne naše domovine, pružio je našoj družbi sv. Cirila i Metoda za Istru liepu pomoć, izdašnu podporu, za njeno nastojanje oko spasavanja i utvrđenja hrvatskog imena u ovom, do pred malo vremena tako zapuštenom kraju domovine naše. Kratak opis toga koncerta naći će naši cijenjeni čitatelji u narednom broju našega lista. Ovdje ćemo samo pokušati, da iznesemo neke glavne dojmove, što ih u nama razbudila ta veleliepa i nezaboravna slava.

Predočite sebi velike i sjajno razsvjetljene dvorane, velikoga narodnoga doma, sve-natrpane svijetom iz svih alojeva građanstva. Galerije kreata — sve glava do glave, a tako i oba reda sjedala dolje u dvorani. Malen, uzan razmak dieli ta dva reda, i u neke vidite gdje tim razmakom, tim uzanim

putićem stupa dični predsjednik naše družbe, i gotovo u isti mah čujete gdje iz tisuća grla provaljuju burni neprekidni poklici: Živio Spincić! Živjela družba! Živjela Istra! . . . I ori se pljesak, diže se urnebes, a istarasko se srce u vama diže, širi, puni, a dušvam sva uzhićena kliče:

Nismo sami i nismo sami! . . .

A kako će vam u grudima biti tek onda, kada liepim i sretnim slučajem nadjete na počastnom mjestu s jedne strane podmaršala viteza Tomičića, tu živu sliku i priliku nekadašnjih slavinih hrvatskih generala, a s druge strane starinu, veterana iz ilirske zlatne dobe, proslavljenoga pjesnika i velikoga prijatelja Istre, Ivana viteza Trnskoga, počastnoga predsjednika cjelokupnoga odbora. Takove blizine u onakovim prilikama radjaju osjećaje, koje nemaju granica ni imena. Slavni su takovi momenti! . . .

A onda Vam odjednom nastane tišina. Na uzvisitom se mjestu pojavi liepa gospojica, do nje je golema harfa — reklo bi — sva je od zlata tako se sjaji . . . Malo podalje cello, iz njega se pod vještom rukom umjetnika razliegnju prvi zvuci — zatitrale žice na harfi, zaigrali tako tužno a opet tako milo . . .

I još se niste pravo snašli od toga dubokoga dojma a već se dvoranom dižu veebne rieči istarske himne-molitve:

Predobri Bože! . . .

Pjeva zbor sveučilištnih građana, zbor liepe i drage mladeži naše. Pjevaju s dušom, a razmišljeno obćinstvo sluša tužne glasove liepe naše pjeame. Zatim vidite kako na podij stupa slava naše kazališne umjetnosti. U Zagrebu zovu je „naša Micaika“. Od sada valja, da ju zovemo i mi tako. Jer ona je doista naša, i kako god ona nosi u svome sreću ovu našu Istru, tako valja da i mi nosimo nju, veliku i sjajnu umjetnicu u našem sreću. I ona zapjevala . . . Ali kakov je to u nje glas? kako je sreću dok to ona pjeva? A nekuda je to onako, kao kad mi u kasnom proljeću, za liepe, mjesečinom obasjane noći, sjedimo na žalu kraj mora, i šuteći slušamo, kako negdje u bližnjem gajiću slavulj začinja svoju milu i punu pjesmu. Onda je — i to znate — duši tako prijatno i ljubko, a tako je bilo i nama one večeri, dok smo slušali nju, našu blagu i milu slavuljicu . . .

Uzhitio nas i mladi umjetnik, s nježnom i ljubkom romancom, iz „Zrinjskoga“, zamio nas svojim punim i toplim glasom. A onda one krasne arije iz „Porina“, što ih je pod ravnjajem odličnoga kapelnika izvela hrvatska podpuna glazba, domaće hrvatske pukovnije.

I to sve za nas!.. sve za nas!.. kliknala istarska duša — sve za nas!..

Jest — sve je to bilo za nas, za našu malu sirtinju u Istri, sve, i one kraane, onako razkošno razsvjetljene

dvorane, ono silno, nebrojeno mnoštvo rodoljubnog svijeta, ono divno pjevanje, ona glazba . . . sve, sve za nas — samo za nas!..

Pa i drugdje u drugim dvoranama, onaj život, ono klicanje, ono pjevanje, razne igre, Grundove šale, — i to je sve bilo za nas, samo za nas!..

I kod svega toga se srce topilo, dizalo, punilo. . . I misao i duša kao da su se u taj mah odvajale od tiela, da polete dolje k moru, pa i dalje tamo preko naše stare Učke, da izmorenim, izmučenim, nevoljnim i poniženim patnicima zagrmje:

Gori srca, Istrani ljudi! Nismo sami — imamo puno i puno duša, koje s nama i za nas osjećaju. Uzdamo se, borimo se, branimo se! Pomoć će nam divna braća — a mi ustrajmo.

Gori srca!..

Gospodarska organizacija u Istri.

Dok nije hrvatsko-slovenska stranka u Istri počela prostenu puku našega roda i jezika otvarat oči, učit ga, da on nije na svetu samo zato, da trpi, da plaća porez u novcu i u krvi nego i zato, da kako austrijski državljani uživa neke pravice, bil je naš narod u Istri posvema odvisan od istarskih Talijani i Talijanaši ne samo politički nego i gospodarstveno.

Ni bilo skoro kmeta po srednoj i zapadnoj Istri, ki ni bil dužan talijanskemu trgovcu al gospodinu. Talijanska gospoda nisu nikada imela srca za istarskega kmeta. Na novce, koje njimi je dugoval, moral je plaćat od 10 do 90 po sto kamata ili interesa a povrh toga moral je za talijansku

carstvo nebesko. I začuje se iza dveri treći glas i reče: Tko je taj čovjek? I kako je proživio na svijetu?

I zamnio glas anđjelov i po treći put nabrojio zla djela grješnikova i ne nazvao dobril.

I začuo se glas iza dveri: Otidji odavde! Ne mogu grješnici unići u carstvo nebesko.

I reče grješnik: Glas tvoj čujem, no lica ne vidim i imena tvojeja ne znam.

I odgovori mu glas: Ja sam car i prorok David. I nije očajao grješnik, i nije otišao od dveri rajskih i stao govoriti Smiluj se meni, care Davide, i spomeni se slabosti čovječje i milosti Božje. Bog je tebe ljubio i uzveličao pred ljudmi. Svega bilo u tebe: i carstvo, i slava, i bogatstvo, i žene, i djeca, a opazio ti potajno ženu biednoga čovjeka, i grieh ušao u tebe, i uzelo ti ženu Urjjevu i ubio njega samoga mačem Amonećanskim. Ti, bogataš, odnio biedniku posljednju ovticu i pogubio njega samoga. Tako sam isto radio i ja.

I sjeti se po tom, kako si se pokajao: i govorio: ja primajem krivnju svoju i krajem se sbog grjeha svojih. Tako isto i ja. Pa zar da me ti ne puštiš u unutar?

I zamukne glas iza dveri.

I, postojavši malko, stao se iz nova potakivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko.

Podlistak.

Skrušeni grješnik.

Narodna priprijet.

Raski napisao Lav Nikolajević gref Tolstoj. Pohrvatilo: Barba Frana.

I reče Isusu: spomeni se mene, Gospodine, kad dođeš u carstvo Troje. — I odgovori mu Isus: u istinu govorim tebi, još danas ćeš bit s mnom u raju. (Luka 23, 42, 43).

Živio na svijetu čovjek sedamdeset godina, i proživio sav svoj život u griehu. I obolio taj čovjek i nije se kajao. I kada došla smrt, u posljednji čas zaplakao i rekao: Gospodine! kako i razbojniku na križu, oprosti meni. Jedva uspio to kazati — izašla duša. I ualjnila duša grješnikova Boga i potjerovala u milost Njegovu i došla pred vrata raja.

I stao se potakivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko.

I začuo on glas iza dveri: Kakav se to čovjek potakivaju u vrata rajaka? I kakva je djela učinio taj čovjek u životu svojem.

I zamnio glas anđjelov i nabrojio sva grješna djela čovjeka toga. I ne nazvao dobril djela nikakvih.

I začuo se glas iza dveri: Ne mogu grješnici unići u carstvo nebesko. Otidji odavde!

I reče čovjek: Gospodine! glas tvoj čujem, a lica ne vidim, i imena tvojeja ne znam.

I odgovorio glas: Ja sam Petar Apostol. I reče grješnik: Smiluj mi se, Petre Apostole, spomeni se slabosti čovječje i milosti Božje. Zar ti nisi bio učenik Kristov, zar ti nisi iz samih usta Njegovih slušao nauku Njegovu i vidio primjer života Njegova? A spomeni se — kada se On u duši žalostio i tugovao i tri puta te prosio, da ne spavaš, nego moliš, i ti si zaspaao, jer su oči tvoje oteždale, i tri puta On te zatekao, gdje spavaš. Tako isto i ja.

A sjeti se jošte, kako si obećao Njemu samomu, da ne ćeš do smrti Njega zatajiti i kako si ti tri puta Njega zatajio, kad su ga povelil ka Kajfi. Tako isto i ja.

I sjeti se jošte, kako je pietao zapjevao, i ti izašao van i zaplakao gorko. Tako isto i ja. Pa zar da me ti ne puštiš u unutar?

I zamukne glas za rajskimi dveri.

I, postojavši malko, stao se opet potakivati grješnik i prositi, da ga puste u carstvo nebesko.

I začuje se iza dveri drugi glas i reče:

Koji je taj čovjek, i kako je živio na svijetu?

I zamnio glas anđjelov i još jednom ponovio sva zla djela grješnikova i ne nazvao dobril djela nikakvih.

I začuo se glas iza dveri: Otidji odavde, ne mogu takovi grješnici živiti s nami skupa u raju.

I reče grješnik: Gospodine! glas tvoj čujem, no lica tvojeja ne vidim, i imena tvojeja ne znam.

I odgovori mu glas: Ja sam car i prorok David. I nije očajao grješnik, i nije otišao od dveri rajskih i stao govoriti Smiluj se meni, care Davide, i spomeni se slabosti čovječje i milosti Božje. Bog je tebe ljubio i uzveličao pred ljudmi. Svega bilo u tebe: i carstvo, i slava, i bogatstvo, i žene, i djeca, a opazio ti potajno ženu biednoga čovjeka, i grieh ušao u tebe, i uzelo ti ženu Urjjevu i ubio njega samoga mačem Amonećanskim. Ti, bogataš, odnio biedniku posljednju ovticu i pogubio njega samoga. Tako sam isto radio i ja.

I sjeti se po tom, kako si se pokajao: i govorio: ja primajem krivnju svoju i krajem se sbog grjeha svojih. Tako isto i ja. Pa zar da me ti ne puštiš u unutar?

I zamukne glas iza dveri.

I, postojavši malko, stao se iz nova potakivati grješnik i prositi, da ga puste

gospodu za niš delat i nosit njim više puti na leto svakogačkah dani. Ako ni tega činil, proganjali su ga ča su više mogli — koje čudo, da se na ta način istarski kmet niš nikada mogal oslobodit duga, nego da je sve više zapadal va dug dokle ni napokon izgubit kuća i kućista. To slabo gospodarstveno stanje istarskeg kmeta su Talijani isarehljivali za političke svoje svrhe.

Nijedan kmet, ki je Talijanu dužan, nšme kod nijednih izbora glasovat po svojoj glave i volje nego onako kako mu Talijan zapoveda. To slabo stanje kmeta nastojali su od vavak istarski Talijani ne samo porudit nego još i povećat. Ljudi naše stranke uvideli su od prvoga početka, da se istarski puk mora najprije oslobodit od gospodarstvenoga snanjanstva, ako će se ga politički prbudit i osvestit. Zato su naši prvaki a na čelu njim veleuvredni Dr. Laginja počeli delat na tem, da se istarskemu kmetu pomore oslobodit ga od Talijanskih verovnika, ki su ga pritiskali kako mora. Zato su naši ljudi počeli po raznih gradeh i seloh Istre ustajati posujilnice, kod kojih moré kmet cenije i laglje dobit pomoć, koju more i po malo vraćat; gospodarke zadruge, kod kojih more kmet ceno i na veru kupit sve ča mu za kućn i gospodarstvo treba i kod kojih more za poštenu čennu prodat ono, ča na grantu pridelat. Tako su nastale po Istre razne posujilnice: va Pale, Premanture, Pazine, Bazete, Oprlje, Tinjane, Voloskem, Omišlje i Lošinj, koje su dobar del istarskih kmet oslobodile iz lihvarakah ruk.

Tako su nastale: vinarska zadruga va Pale, gospodarska družtva va Baderna i Cresš. Pred malo vremena ustrojile su se posujilnice va Veprincu i Beršec. Dok su prvo istarski kmeti mogli va potrebe posudit samo kod Talijani na interes od 20 i više po sto, sada moru dobit novce na 6 po sto i manje. Dok su prvo morali, da Talijanu prodaju vino za dug i po onoliko po čem je Talijan sam hetel, more se sada kmet laglje pomoć kod gospodarakah družtva. Sve te naše posujilnice i naša gospodarska družtva združena su va jednu gospodarsku svezu, kojom ravna naš Dr. Mato Laginja. Združile su se zato, da moru skupno lagje pomoć jedna drugoj i dobit kakovu pomoć od vlade. Dokle ni naša stranka v Istre počela skrbet za dobro puka; dokle ni naša stranka počela ustajati posujilnice i gospodarska družtva, nisu istarski Talijani ni sanjali, da bi puku na ta način pomogli. Se zna i njim je mećalo više koristit kako je prvo bilo. Dapače kad je Dr. Laginja ustrojil prvu našu posujilnicu va Pale, rugali su mu se Talijani na najgrđiji način. Šida, kada su videli, da naše posujilnice dobro napreduju, da ih je svako leto više, da ih puk rado ima, sada su počeli i oni po Istre ustajati već stotine i stotine let z nesrećnom istroim, zač niste prvo počeli ustajati te posujilnice i gospodarska družtva. Ča su vam Hrvatim morali pokazat put? Nego kako nijedna stvar, ku naši Talijani započnu, nema blagoslova, tako neće ga imat ni te njihove posujilnice. Propal je talijanski kazin v Opatije, propali su talijanski vapori va Lovrane; a pul jednoga i pul drugoh najveća su škoda pretrpeli zapućeni naši ljudi, ki se puste od Talijana za nos već kako i medvedi.

Naši narodni prvaki v Istre neka pak nastave gospodarskom organizacijom našega naroda v Istre. Svagdera, kada se more, neka se učini posujilnica i gospodarsko družtvo. Gospodarska organizacija je najbolji način, da se narod v Istre materijalno podigne a onda i politički oslobodi.

D o p i s i.

Člas iz Kastavčine. Pišu nam odonud: Razveselilo je naša Kastavčadnu, da će počat na novo izhajati objubljeni "Narodni list". Nama je mnogo falilo, odkada je prestal izhajati. Bili smo je na njega privadili tako, ča smo ga navadno čitali od vrha do tla,

zač nas je sve zanimalo. Neča Bog da sreću i srce junačko, borbe neće lažiti!

Kako je nekim poznato, počel je na novo izhajati časnj od Talijani plaćeni list, i to sada va Reki.

Iskral je dne 31. oktobra pr. godina Ivanredni broj, a u novembru i decembru po dva broja. Ta list se piše, kako i prije za trubla, da se, kako bi bil rekao pokojni Starčević, prostota objeni. List šalje svojim pristalim tako, da redko kada našim u ruke dođe. Nije to novina kako su druge za svakoga; novina je to samo za prošli, posve neaki i tvrdi svet. Kako se bližaju občinski izbori u Kastvu, počeo je između ostaloga navaljivati i na sadašnju občinsku upravu, i to otvorenim pismom na gg. Vjekoslava Spinčića, občinskog i narodnog zastupnika i Kazimira Jelčića, občinskog glavaru u Kastvu. To svoje pismo protegnul je s puno laži nastavkom u zadnja četiri broja. Ova gospoda mu stalno neše na to pismo odgovoriti, jer imaju pametnijega posla, nego da se natežu s onakovim stvarovima radi laži, koje su dobro poznate svim našim švietnijim občinarom, ali pošto je počeo izlaziti "Narodni list", i pošto imam prilike poznati upravu naše občine, preduzeo sam pisati vam, i da prikažem plaćene laži, samo, da naši ljudi ne reču, da se niš ne odgovara. Spomenuti ću u svojih dopisih, što mi prije naleti na misao, a nastaviti ću u budućih brojevih lista, jer je toga više.

U prvom broju otvorenog pisma podpisao je Juda gospodina Frana Kinkela-Lovrinov, bivšeg občinskog savjetnika iz Dolnjeg Rukavca, bez njegove privole i znanja, kao da on to piše. Gospodinu Kinkela-Lovrinov nije bilo to pravo i on je poznatom odpadniku prepovedao, da barata s njegovim imenom u tu svrhu, zato je već u drugom broju taj odpadnik ispravio nastavak otvorenog pisma sa sliedećimi riečmi: "Na izričiti želju našeg prijatelja, gospodina Frana Kinkela-Lovrina, pod njegovim imenom nazočno pismo započeto, nastavljamo pod našim imenom, uzimajući mi na se svu odgovornost, za cijelo pismo".

Nama je bilo poznato, kako taj stari izrod barata s podpisi drugih, i na episih i u svojoj bluzgavoj novini. Znamo, kako je svoje doba podpisivao imena gosp. Josipa Marottica, sada pokojnoga Mateše i drugih, koji su govorili, da je to on napisao i dao štampati bez njihovog znanja. On ima čudno puko koraze i većkrat podpisuje svoje sastavke, al si misli, što će ljudi reći, da je vavak on podpisan, podpisimo kega drugoga, samo da prosti svet više veruje, zač njemu ni najbolji prijatelji, ki su ga spoznali, više ne veruju, — neka se švietina obsieni i vira. Poznato nam je, da je gosp. Kinkela-Lovrinov u odgovor primio i pismo talijanskog plaćenika, s kojim mu se ovaj skužuje što je njegovo ime upotrebilo i da je to pismo više njih vidilo, te da ga je gospodin Kinkela-Lovrinov pokazao i gospodinu občinskomu glavaru, komu se je izpričavao, da onaj izrod zlorabi njegovo ime u spomenutu svrhu i da se on s njegovim pisanjem neslaže, dapače, da nije ni iz kuće izlazio 14 dana, dok nije izpravak u "Pravoj" izišao. U tom pismu tješil odmećnik gosp. Lovrinova, da se nekurića toliko, ča da piše posve objektivno, pa ča zato neka ne ima brigu ni straha.

Kako pak on objektivno piše neka za danas bude samo ovo, jer nebite imali dosti mesta za sve u prvom broju, "Narodnog lista".

U svojoj "Mačjoj" od 30. novembra 1903. doslovno piše: "Samo ovo leto, ča mi znamo, je stvorila (današnja reprezentanca) duga do 50 tisuć krun, itd."

Ja sam bil prisutan tumačenju gospodarstva naše občine leta 1903., kod sadnje sjednice občinskog zastupstva u Kastvu, dne 30. decembra 1903. i čuo, da je naša občina povratila svi malčić, ki je posudila leta 1903., samo je dužna 4000 krun, posudjeniji za gradnju novoga groblja u Rukavcu, ale je zato vratila starega duga od prvoh let, 13.000 krun, kapitala bez interesa.

Po svem tem ni naša občina prošlega leta 1903. stvorila ni 50 helera duga altroče

50 tisuć krun. Dapače još je platila 7000 kruna više nego je prijala!

A da se je zadužila s 4000 kruna za groblje Rukavčko, zač ga ni stel nijedan za niš delat, je baš on sam kriv, zač je on tekurš na slava v Junta stori, kada su Rukavčani pripravili biti platit od svake kuće, ka pod groblje Rukavčko spada po 30 kruna reparta, kako su ga plaćali občinari, kada se je delalo al širilo groblje u Kastvu, sv. Mateju i Zvonci i to sami oni, kčh se tamo zakapa, a ta slava v Junta uništila je odluku zastupstva i naložila, da se posuda žmže i groblje na račun cele Kastavčine razširi.

Altroče 60 tisuć krun trubilo!

Čemo se još oglasit drugi put.

T a n e k i.

Opazka uredništva. Premda je o istoj stvari bilo govora u posljednjem broju "Narodnoga lista", mi rado ustupamo prostora i gorjujem pismu, jedno što nam dolazi od veleuvrednoga prijatelja lista, a drugo, da svet vidi, kakovim se oružjem bori poznati desperatni odpadnik.

Mjestne vijesti.

Visoki gosti u Opatiji. Početkom febrara o. g. stići će u Opatiju njezina stalni gost i prijatelj, veliki vojvoda luksemburški. Odnjest će kako i prijašnje godine u Villa Amalia. U isto vreme doći će za prvi put u Opatiju i švedski kraljevski par, za koga je već iznajmljena i uređjena Villa Jeanette od Klenka. Govori se također, da će doći u Kerkovicen saksoski kralj Gjuro, nu ta se vjest ne potvrđuje.

Veliku maskaradu pripravlja hrv. p. družtvo "Lovor" dne 6. februara t. g. (pustna subota). Koji želi sudjelovati, neka se izvoli na dobu prijaviti društvenom odboru.

Febru zidanja čini se, da je primila gospodara knca u Opatiji. Sad se dograđuje u Opatiji oko trideset kuća. Mora se priznati, da uslied tolikih gradnja i dogradnja Opatija neizmjerio gubi od svoje prvobitne naravne ljepote. Zelenila nestaje, a redaju se kuća do kuće kako u jedinom gradu. Bojimo se, da će ta "manja" zidanja mnogo škoditi Opatiji. Ljudi, koji su dosada dolazili u Opatiju radi njezine naravne ljepote — a tih je mnogo — sada će izostati, jer u Opatiji neće vidjeti nego kuća do kuće.

Slabo električno svjetlo. Obćenita je tužba proti slaboj razsvjeti: cesta i puteva po Voloskem-Opatiji. Ne toliko radi broja električnih lampa, koliko radi — slaboga svjetla tih lampa. Čini se, da centrala ne menja nikada ili redko kad žarnice u lampah. Dogodi se često, da skoro sve lampe po erarskoj cesti utru. Mislino, da bi se u tom pogledu moglo stvar bolje uredit i pozvat poduzete elektrike, da bolje i savjestnije vriši pogodbu sa občinom.

Nebi se moglo morda nač kakovu bolju vrst žarnice, ili kakove drugije lampe, za razsvjetu cesta i puteva?

Koliko se troši na godinu za cestu Volosko-Opatija. Već nekoliko godina vidimo, da se erarska cesta Volosko-Opatija, svako leto valjkom ili rodomol popravija. Puno njih to popravljanje ceste vidi, ali malo koji je pomislio, koliko se za to popravljanje ceste potroši. Mi smo se na nadležnem meste popitali i doznali, da uzdržavanje erarske ceste Volosko-Opatija, stoji e. k. erar 30.000 forinti na leto. Velike li svote jeli? Jest u istinu, pak se čudimo, da e. k. erar toliko kasni sa gradnjom paralelne ceste Matulje-Opatija. Da se izvede ova paralelna cesta, sav promet sa teretnim kolima mogao bi se svesti na novu cestu, a stara cesta mogla bi se rabiti samo za lahka kola. Promet kola na toj cesti raste danomice, pak čemo koji ta dan doživiti, da će se na toj cesti dogoditi kakva velika nesreća. Onda će jedva početi misliti na izvedenje projekta paralelne ceste. Pаметni ljudi ne čekaju, da se nesreća dogodi, nego skrbie prije, da istu zaprieče. Stavljamo na srce, svimj nerodovadnim krunovom, pitanje o novoj paralelnoj cesti Matulje-Opatija.

Izbori za komisiju bi lične dohodarine. Dne 7. 8. i 9. tega meseca obavili su se u Voloskem naknadni izbori, za komisiju od lične dohodarine. U prvom tiehu biralo se je jednoga člana, u drugom tiehu jednoga zamjenika, a trećem tiehu jednoga člana i jednoga zamjenika. U prvom tiehu bijaše izabran Niemač Dr. Kurz, u drugom tiehu Dr. Trinajstić Mate, u trećem tiehu Dr. Jančić i dosadašnji zamjenik. Cielo pučanstvo ovoga kotara, tuži se na postapanje procebuene komisije za ličnu dohodarinu, i morano priznati, punim pravom — jer se kod odmjernjanja poreza zbivaju baš u nebo vapijuće nepravde. Siromašnemu kmetu, koji teško mukom prehrani sebe i svoju družinu, propisuje se posve protuzakoniti porez od lične dohodarine, jer da tobože ima 1290 ili više kruna na godinu čistoga dobitka. Njega pučanstvo nema pravo kad krivnju radi toga baca na pojedine naše članove komisije. Svako mora znati, da su u toj komisiji nekoji Nemci, onda nekoji c. k. činovnici, a samo par naših. Nemci i činovnici imaju u komisiji većinu, pak rađe što ih je volja i drugo. Siromaha se pritische, a bogatašu se kroz prste gleda. Još se često dogodi takova bezobraznost, da nekoji činovnici bacaju krivnju na naše članove komisije. Ali tvrdju zadajemo vjern, da nećemo prostiti nikomu, koji bude u buduće takovimi laži narod pitao.

Ako hoćemo postignut kakovo poboljšanje u tom pogledu, moramo svim silama nastojat, da budu od sada naprvo uvijek izabrani u komisiju naši ljudi, koji poznaju zakon, naše prilike i naše siromaštvo. Onda treba, da nastojimo, da budu imenovani za članove komisije ne uvijek činovnici i činčiaci, koji ne poznaju ni prilika ni ljudi u kotaru. Čast i poštenje svakomu, ali što znaše na primjer gospodina Klein iz Wienerheima o prilikama naših kmetova i trgovaca u kotaru? Ništa a ma ba. ništa!

Napokon moraju naši članovi komisije točno i redovito dolaziti na svaku sjednicu komisije, i na istima nastojat, da ostale članove komisije osvedoče, da je zakon o ličnoj dohodarini učinjen, da gospodin i bogataše primi, a ne da siromaha stisne.

Domaće vijesti.

Oko 5000 kruna, dobit će naša družba sv. Cirila i Metoda za Istru od zadnjega velikoga koncerta u Zagrebu. Živio Zagreb!

Bračo Moščeničani! Nedašto se više varati! Doskora imaju se obaviti občinski izbori za občinu Moščenic. Va toj občine je za načelnika ili počestu gosp. Ivan Dešković, starac od skoro osamdeset let, ki će bit pošten, ali ki ni za načelnika kako ni on ki se je jučer rodil. Svaka stvar ima svoje vreme, pak i čovjek kad priđe do neke starosti ni već za svako delo. Zakon propisuje, da svaki načelnik ima barem svaka tri meseca sazvat jednu sedmicu občinskoga zastupstva ili reprezentanca. Moščenički načelnik se tega ne drži. Zakon propisuje, da imaju občine držat osigurane sve svoje kuće. Kako znamo, je pred nekoliko meseci agorel va Drazge Moščeničkoj občinski toš, čega je gospodin načelnik propustil osigurati. Radi tega propuštenja od načelnika trpi občina škodu od nekoliko tisuć krun. Reprezentanca je bila va jednoj šedute odlučila, da se ima odpret mesto za jednoga občinskoga tajnika ili sekretara. To se je učinilo i bil je imenovan neki Petrič, kemu se je pak — Bog nas očuvaj — čim je nastupil službu pamet pomutila. Na njegovo mesto je gospodin glavar prez konkurs, prez reprezentancu stavil jednoga Talijana, ki va Moščenicah zapoveda kako va svojoj kuće. Po tem ča smo sada rekli, jasno je kako sunce, da dosadašnji načelnik ne more više obnašat tu čast. Krapula i neki drugi — talijanski hlapići hteli bi po silu, da bude budući načelnik kakov talijanski "pajazzo", ki će taucat kako mu budu kalabrezi xvonili. Već su ti talijanski hlapići počeli proti domaćem ljudem, pravem domorodcem, ki ne žele niš drugo nego korist puka, pisat svako zlo, samo da trubile varaju. Njega mi računamo, da Moščeničani i Beršecani imaju još toliko soli va glave pak

da se va nova reprezentacija izabrat ljude, ki bodo gledali samo na ono, da je talijanska stranka v Istri po tojto nego na ono ča je na korist obdine i puka.

Mojstveničani i Berničani! ne verujite onem izdajicam, ki su od Talijani plaćeni, da za talijansku stranku delaju. Razumijajte i sudite sami, ako je pravo i pošteno, da Vas istarski Talijani drže za čiste i zgoljne Talijane — a po tome sa nerca. Složite se svi ki svojom glavom i pošteno mislite i dajte občinu v ruke čoveku, ki će čuvati narodni jezik puka i korist obdine. Izdajicam, koje vam dođu na vrata dajte vratljak, ča se pet puti po zrake prekobrće. Radje vraga nego izdajici!

Legi učitelji, Talijanski učitelj od „Legge Nazionale“ va Hume, je pravi morar učitelja. Na dan Božića napili su se neki mladići prekomerno, a učitelj ih je napunil, da kričanjem, pjevanjem i svakojakimi nepodobnostima izazivaju naše Hrvate va Hume. Pijani mladići poslušali su tega lepega učitelja upravo verno. Nego ni to mu ni bilo dosta — kad su se ti mladići već domo spravljali, pozval ih je k sebi i napil ih je kako nemu živinu i hvalil ih je, da su se tako „kurajzno“ pomešali protiv Hrvatom (!). Mi mislimo, da bi učitelj moral biti uzgojitelj mladeži a ne njezin blavilji i kvaritelj. Ovaj škandal stavljamo sunovost školskoj oblasti na srce, da skrbi, da ne po divlja naš puk još više nego je, pod takozvanom talijanskom kulturom podivlja. Svi Hrvatski braćo! odprite jednaput oči i nemojte se pustiti tako od vruga slepit, jerbo prit će vreme, kad ćete biti proklinjani va grobn od Vaših mladjih.

Velika nesreća dogodila se je na 30. decembra 1903. na 9 rna u jutro, kod Marčelji. Andre Marčelja Ivinić iz Marčelji, broj 30, vozil je po ceste vo praćca. Pod Marčelji blizu Kalčić, zvrnul se je voz upravo na njega, ter ga na meste ubilo. Siromah bil je 41 leto star, i pešča udovica i troje drobne dečice.

Glavna godišnja skupština Hrvatske čitaonice u Kastvu obdržavala se je dne 31. decembra 1903. Na istoj izabrani su u odbor: gosp. Kazimir Jelšnić predsjednikom, gosp. Bruno Jurinić tajnikom, gosp. Oscar Tepeš blaginikom.

Božićno drvo u Labinštini. Pišu nam iz Svetog Lovreča na Labinštini: Prémada smo i mi Svet Lovrečani još na svietu, ipak malo tko za nas znađe! Jeemo, ali bolje rećeno bili smo do sada zapušteni, nismo znali niti da živimo, ako ne samo taj put, kada je fanat od suđa ili od kase došao među nas — da platimo franjke itd. Ali Bóg i na sirotu misli!.. Nije niti jedna godina dana, od kada imamo školu, koju — kako znadete sazidala nam je naša velezašlužna Družba!

Da dokažemo, da nismo samo za pastire, kako tvrdi Dior Benatic & Comp., pokazala su naša djeca čov. Božića!

Imali smo i mi Božićno drvo i to na budni dan prije polnoćice. Pod ravnanjem gosp. učitelja Lukeža, sakupilo se nekoliko djece, koja su igrala „šalegiju“, „Kraljević Marko“ i „Striga Lega“. Božićno drvo i darove prikrbio je gosp. župeupravitelj. Djeca igrala su tako krasno, tako milo, da čovjeku i tvrdog srca metale su suza da dođu na oči! Radosti, veselju nije bilo kraja! Zadovoljstvo i zahvala prema Sve-mogudemu, takorekneć je izbijala iz čista srca. „S pjevanjem“ kramih i „šalegija“ naših pjesama, — osobito pako sa onom „Ljepa naša domovina“, i sa zadnjom pjesmom „Marji na čas zapjevajmo“, naši su predstavljači dokazali svoju okretost, svoj talent, koji do sada bijaše u njima pokopan. Tom prigodom nije dobar naš narod zabavio ni svoje dobročinitelje, mile i drage naše Družbe, zabrav medju sobom svata od 23 kruna u korist iste.

Na sveobuhvatnu igru, igrala se je ista igra još prošle nedjelje podje bogoslova. Navoda bilo od svih krajeva raztrešene naše i Škitačke plovanije. Ufajmo sa, da će ona naši mali (igrač) predstavljati rasveseliti opet kojom zabavom. Tako završava!

Zabava u Kastvu. Na Silvestrovo priredilo je naš vrio društvo „Istarska Vila“, svojim članovima i prijateljima domaću zabavu. Akoprem bile skrajno ružno vrijeme, bili najmo veiki požod, odazvalo se ipak priličan broj posmatih. Ali ipak palo je u oči, da je mnogo gradske inteligencije izostalo. Doduše većina njih pripisala je ulaznicu. Na tim nisa ipak jošta zadovoljili svojoj redoljubnoj dužnosti, jer nije dosta, da „Vila“ pomaže materialno, nego treba da ju pomažu također moralno. Dakako, da nije kod ove zabave uzmanjkala naša perjanica, naš dični gospodin Spinić.

Program zabave tekao je u potpunom redu, na obće zadovoljstvo. Odlikovali se koli pjevački toll tamburaški mješani zborovi. Kako smo i ovom zgodom mogli upaziti, naša „Vila“ i u pjevanju i tamburaaju krasno napređuje, u čemu ide prva zasluga gospodina učitelja, a onča ostale izvršujuće članove i članice, jer i jedni i druge pokazuju dobro volje i zanimanja za pjevanje i tamburanje. Tako valja!

Silnoga smieha prouzročila je pak burka na „Policiji“, koju su vješto odigrali dva naša diletanta.

Zadnja točka programa bio je ples pak se plesalo sve u šestnaest, baš onako po kastavski.

O pol noći bio je sjajan pozdrav nove godine. Mlada gospodjica Marija Rubesha-Božinova, odjevena kao angjeo, pozdravila je gostove u ime društva.

Kad smo ju gledali onako umilnu na pozornici, bengalskim svjetlom razsvjetljenju, pričnilo nam se, kao da je došao angjeo sa rajskih visina, da našemu mukotrpnomu narodu navjesti bolju i sretniju budućnost. Kad je svršila svoj lepi govor sa polnikom: „Živila lijepa naša domovina!“ —, začiliha sitne tamburice hrvatske himnu, da i one pozdrave na osvitku nove godine, našu liepu domaju a narod našem, da zazele sretniju i veseliju budućnost. — Dao Bog izpunile se ove naše želje čim prije.

Crkvene neprilike u Rovinjskom selu. Čekali smo „Narodni list“ kao ozebao sunce, da vam štogod važnog javimo od ovog tužnog zapadnoga kraja. Veseli nas Vaš „Narodni list“ upravo neizmerno. Evo, da vam javim gosp. uredniće kako se ovdje zbija u našem selu. Sada imamo novoga župeupravitelja, koji neče u našem milom hrvatskom jeziku nekoje stvari obavljati. Nekojim nije htio kratiti u našem jeziku, jer da još upravo neznađe (mi pitamo, kada će se naučiti?). Običaj je od pamtivieka pokopati malu djecu u našem jeziku, ali on čini sve latinski, žene uvesti isto je običaj u našem jeziku, ali on i to čini u latinskom jeziku. Zadnji dan leta je običaj u našem jeziku pivati „Tebe boga hvalimo“, ali on je učinio u latinskom jeziku, a pjevači su goćeli: „Tebe vječna Otca ova zemlja počitava“, a naš pop je počeo vikati, da se ovdje piva sve u latinskom jeziku, sa to je jedan kor zamučao a on koliko ga grlo nosilo sa jednim krunjom naprid. Pobijeda njegova, ali da smo znali mi pjevači od obih kora, da ča on inokletni djetinici, mi bismo bili zaista pivali u našem jeziku makar, da njemu dođe iz pameti. Drugi dan, na novo leto, je isto u latinskom jeziku činio, ali jedan kor i u onem drugom ih je mnogo mućalo. Jeli ne valja više onaj glasoviti „nihil inovetir“? Slabo govori hrvatski, a slabo mu se razumije. Jednu nedjelja bio je kod našega za hovolju učitelja, i ondje je inač Krunjevača valjda odlučila kako imaju činiti u crkvi, a bome i njihova valja. Ali je zanemario zato činiti službu večeraju, a ljudi neka čekaju makar i osam dana. Krunjevi su njemu sve. Bravo presvetli, to su popi, koji gredu po zabavah, a ljudi čavani neka se zamrzavaju pred arkvom. Na vilju božića je pozvao k sebi sv večera jednoga Krunjevača ženom i učitelja sa ženom, jedni dvojicu i jednoga Lovinječa, koji ne stanuje sa ženom već 10 godina. Kada su se navećerali onda su počeli svirati na harmoniku od usti, pa napokon i plesati, a pop je počeo vikati: „Capo di ballo polca! polca!“ a službeno je počeo tekmi po pravom, da je s njim sve bilo tako. To su popi, koji i na budni dan

drže plesove, a redu! Živio! To je za nas, da imamo plesove u to vrijeme: sabranjena, a popovi, da su uvijek veseli. Mnogo je pozvati k sebi kamerare i sa njima se pogovoriti, kako ima obaviti polnoćnicu, a ne poć na ples.

Čuvajte decu. Na dan Božića šal je sa Josip Liebanc va Trebnem na Kranjskem svojom ženom na zornica, pašćajud doma troje male dece od 8, 6 i 3 leta. Deca su počela igrati šigicami pak su njim se važgelo svitice. Sve troje dece zagnušilo se od dima. Pomislite si tagu siromahne roditelji!

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru: darovali su g. Ivan Žiganto, kapelan u Kastvu K 6 za oprost od čestitanja, g. Jakov Dorčić iz Rieke K 2.

Svega po malo.

Sreća u igri. Prve dane decembra p. l. odputovao je iz Reke neki mornar, iz Boljuna va Istre, nastanjen va Reka. Prvo nego je odputovao, kupil je kod Winds-pacha na Reki jedan kartelu državne loterije, koja se je imala vući na 11. decembra s glavnim zgoditkom od sto tisuć forinti. On je tu kartelu dal ženi velić njoj, da na 12. decembra pita kod Winds-pacha, ako je ta kartela ča dohila. Mornar je odputovao va Englezku, a žena je kartelu spravila. Na 12. decembra išla je k Winds-pachu, kade je na svoja-velo čudo doznala, da je njija kartela dobila dvestotisuć kruna. Valje je telegrafala muž, ki pak ni htel verovat, dokle god ga nisu drugi osvedočili. Onda je pustil brod i šal je krajem doma; kade sada živa svoje tisuće. Ov pat ni sreća bila slepa, zać je trećla siromaha, kemu je bilo za potrebu, da dohije.

Nebi čovek verovao a ipak je istina, da se kroz leto na stotine glavnih zgoditka ne zdigne. Oni, ki su dobili ne brinu se pogledat, pak kanno ale nikada ne doznaju, da su dobili. Po zakone čeka sa trideset let, da dobitnik digno dohijenu svotu, ako ju u to vreme ne digne, padne novac na korist zavoda, ki je lutriju raspisal. Tako na primer leži ne dignutih osam glavnih zgoditaka turske loterije, po 300.000 franak i sedam glavnih zgoditaka po 600.000 franak ili svega skupa sedam milijuni osamsto tisuć franaka.

Jedan milijun i dvesto tisuć krun za jedan cent kompira. Ča ste znoreli? čete reć. Aj nismo mi nego Englezi. „Daily Express“, londonska novina piše, da je nedavno na jednoj gospodarstvenoj izložbe va „Agreicultural Hall“ prodala se jedna vrst kompira „Eduardo“ za seme, po 25 tisuć krun jedno kilo ili jedan milijun i dvesto tisuć krun cent. To je upravo osam puti draće nego čisto zlato. Ta vrst kompira plaća se va Englezkoj tako skupo samo zato, zać je to jedina vrst, koja se obrani od boli na kompiru, koja vlada u Englezkoj.

Novo znamenito otkriće: izreke isusove. Dva englezka učenjaka iz Oxforda, Dr. Bernard Grenfell od Queen collega, i Dr. Arthur Hunt od Magdalen collega imadu tu veliku zabavu, da su kod svojih zgodu, najme u siećnju 1897. i prošle zime u Egiptu u hrpi papirusa našli dva odlomka, koji sadržavaju u grčkom jeziku pisane izreke isukrstove, kojih ne ima ni u jednoj kano-ničkoj knjizi novoga zavjeta.

O tome piše „Daily Telegraph“ ali edete: „Prvi nalazak učinio 11. siećnja 1897. kod izkapanja na mjestu nekoga starinskoga krama. Pregledavajući hrpe papirusa nadje Dr. Hunt sgužvani odijemak pisan u grčkom jeziku inicialnim slovima; u prvim redcima opozna on drugi dio poznatoga mjesta iz evanđelja sv. Luke VI. 42. i tada čaš vidjeti, da izvidi št iz oka avoga brata“. Početak mjesta „ti, hinitelju, izvadi najprije brvno iz avoga oka“ manjka na odlomku. Zatim počinje u grčkom pismu nova izreka rećima: „Isus reče“. Radi se dakle o izrekama Isusa. Druga izreka glasi: „Isus reče: Ako ne poštite na svietu, nećete ni na koji način doći u carstvo božje, a ako ne držite Sabata ne čete Otca vidjeti.“ — Ovih rieči ne ima ni u jednom pismu novoga zavjeta.

Isto je tako nova treća izreka, koju su

našli na papirusu: „Isus reče: Ja stajah u sredini svieta, i vidioha menuu mesta, i nadjoh sve ljude opojene, ali ni jednoga medja njima ne nadjoh šodjajudega i moja se duša žalostila nad sinovima ljudi, jer su u svom srcu milepi, i ne vide — ubogi su, a svoga ubožta ne poznaju“.

Dr. Lock, profesor u Oxfordu, misli, da je Isus ove rieči izrekao u povjerljivom krugu svojih pristaja. Druga jednu, koja je pukotinama u papirusu osakaćena, nadopunio je profesor Blas ovako: „Gđjegod su dvojica, nisu bez prisutnosti Boga, a ako je gđjegod tko sam, to sam, velim, ja s njime. Digni kamen, tu ćeš njego naći, razkollit drvo, i tu sam ja“. K tomu su dodane još ove tri izreke: „Isus reče: Proroka ne priznaju u njegovoj vlastitoj zemlji, niti liečnik na izlieči onih, koji ga poznaju.“ — Isus reče: Grad, sagradjen na vrhu visokoga briga i utvrđen, niti može pasti, niti biti zatkriven.“ — Isus reče: Ti čuješ jednim uhoim, ali drugo ti je zatvoreno!“ Toliko sadržaje prvi odlomak.

Prošle zime Dr. Grenfell i Dr. Hunt opet izkapaše kod ruševina Oxyrhynchusa, gdje su i opet našli mnoštvo papirusa, a medju ovim odlomak sa šest izreka Isusovih i s uvodom, u kojem se izrikom veli, da su to „rieči, koje je rekao dvojici svojih učenika Isusa, živući gospodin“. Tu ima izreka, koja je već poznata: „Tko se zaćudi, gospodovat će, a tko gospoduje, mirovat će.“ Ovo rieči navodi Clemens od Aleksandrije iz tako zvanoga hebrejskoga evanđelja, koje bijaše u porabi kod Ebionaca. Izvanredno znamenita nova izreka jest ova: „Isus reče: Onoga, tko traži, ne odvraćajte od traženja, dok ne nadje; a kad nadje, zadivit će se; zadiviv sa, postić će carstvo, a kada postigne carstvo, imat će mira.“

Nalaznici objia odlomaka drže ih za die-love jedne iste zbirke izreka, koje pripisivahu Isusu. Pisani su po svojoj prilici izmedju konca prvoga stoljeća i godina 140. Iz oblika „Isus reče“ zaključuju oba profesora, da ove izreke potičvaju na bilješkama, što ih je još za života Isusova sačinio koji njegov učenik. Dakako da mi ne možemo jamčiti za valjanost hrvatskoga prevoda, navodno Isusovih izreka, jer grčkoga izvornika ne imamo pred sobom, a sve je ovdje prevedeno i na englezki, iz englezkoga na njemački, odatke smo i mi na hrvatski preveli. Svakako otkriće engleskih profesora pobuđuje izvanrednu senzaciju ne samo kod bogoslovača, i inih učenjaka ostalih struka, nego i cijeloga kršćanskoga svieta. Mi ćemo budno pratiti, što bude evropska literatura u tom pogledu iznijela. Po „Obzoru“.

Dika majarskeh zastupnici. Majari se svagder diče, da su oni viteški narod. Pravo bi imali, kad bi se nazvali čifutako-mongolski bastardi. Morebit, da je majarski narod jednaput va istinu bil viteški, ali va zadnje vreme tako se je pomešal s čifutskom racom, da se je njegovo starinsko viteštvo posvema izgubilo, a na njegovo mjesto prišla čifutaska sileparija. Po čelem civiliziranemu sviete je navada, da se va parlament pošalje najposobnije, najpoštenije ljude, samo va majarskem parlamentu čini se, da sedi lepi broj ljudi, ki bi drugom spušali. Čitamo va „News Wiener Journal“ (Novi bečki žurnal), da su nedavno dva brata ubila iz revolvera majarskoga zastupnika Eremits. Taj zastupnik je najme njihovega oca na vere prevratio i popil mu celo premoćenje, vredno do 30 tisuć fiorini. Ta dva brata ubili su ga, da mu se osvete. Po njegovem ubojstvu doznalo se je od njega lepeći stvari. Va parlament se je držalo, da je Eremits advokat, a po njegovoj smrti se je doznalo, da je bil komis, trgovački pomoćnik, a kad je bil izabran va parlament, onda je po sileparije dal sam sebi titul advokat, a običaj su mu ta titul potvrdile. — Va istinu lepa prilike.

Jedan drugi majarski zastupnik, imenom Juraj Sacellary, je jednemu na pol namje-nemu mladiću na dva puta va igre zmamil 300 tisuć krun. Jedan treći, imenom Janko-gita, šal je jednemu zlataru, da mu da nekoliko brilijanti, da doma izabere, ča mu se bude najviše dopalo. Nit je ta Jankogita zlatar platil, nit povrać seta brilijante. Zastupnik Valentin Kocmus, istaknuo je jednu

knjižicu od sparkasi, pak ju je onputa kako pravu sapenjal. I takovi ljudi larmaju va parlamente proti vlade, proti našemu cesaru, proti ministrom. I takovi ljudi usude se sest za istem stolom sa našim cesarom! Na zdravlje! Ako takovi ljudi imaju sedet va parlamente onda ni treba obavljati izbori; nego će bit dosta spraznit tamnice i poslat na parlament va Budimpeštu sve one koji radi prevarstva i tatvine odsudjeni na 10 do 20 let tamnice. Još bi Magyari hteli zapovedati ne samo Austrije hego celemu svetu. Škoda da ni Bog dal koze dnoga repa l.

Brašno ili muku odpejalo se je va mesecu novemburu p. l. iz Reke po moru 12 tisuć i 120 tonelat. Od početka leta pak do konca novembra 1903. odpejalo se je preko Reke 109 tisuć 326 tonelat ili 11 tisuć vaguni magjarskoga i hrvatskoga brašna.

Mova fabrika v Reke. Kako je poznato, deša se sada v Reke na račun obćine jedna nova klaonica, jedna fabrika leda i jedna centrala za elektriku v Grohovem. Doznajemo s pouzdanega vrela, da će jedno moravsko društvo zidat do mala v Reke jednu fabriku za pamučnu (bumbačnu) i lanenu robu. Vrh tega odlučila i jedna česka firma zidat v Reke jednu fabriku kartuna za krovci (Dachpappe), stvari od azbesta itolotiri. Jedna česka fabrika železa će do mala zidat v Reke jednu fabriku železarije. Vrh tega učinit će se jedna fabrika lanenega mlje, za koju su plani već učinjeni. I neka bude tega još više, zač kako je sada sve mrtvo i širomašno v Reke, je uprav Bogu za plakat. I trgovci i oštari, i delavci svi se tuže, da ni dobitka da ni dela.

Va Amerike ni dosti dela. Čitamo va američanskih novinah, da je va severnoj Amerike nastalo veliko pomajkanje dela i to usled tega ča su razne fabrike va zadnjih letah puno više tega fabrikale nego su mogle predat.

Radi tega su velike fabrike papire va New-York i New-England obstavile svako delo i tako n. p. International Paper Mill Co., koja sama va države New-York ima 28 fabrika. Va Tophanu prestale su delat Bowdoin Mill i Pejepocott Mill, va Lisbon Fallo fabrika Lisbon Fallo Friber Co., a va Madison i Milinocket dve velike fabrike od Great Northern Paper Co. Usled tega zgubilo je svoj kruh 15 tisuć delavac. Va Chikago je fabrika Hawester Co., va kojoj stalno dela 19 tisuć delavac, radi slaboga dobitka odustila 7500 delavac. Razne druge fabrike va severnoj Amerike (tako va Fall-River Connecticut, Rode Island, Redford Philipobur Sunceok) snizile su svojem delavcem plaće za 20 po sto. Delavci moraju svejedno ostat va delu zač drugačije bi ostali po svema bez kruha.

Preporučamo našem ljudem, ki se misle selit va Ameriku, da prije dobro pronozgaju, da ne budu zaludo trošili novac i morda još upropastili sebe i svoje družine.

Strahna zima va Amerike. Va New-Yorke je strahna zima. Na 6. o. m. bilo je va New-Yorke 14° Reanmur zime, a va provinciji Maine bilo je 30 stupnjeva pod ničicom. U celoj zemlji

zastoje promet; sve železnice zakašnaju. Širomasi silno trpe od zime.

Ubojstvo radi deset krajevri. Va Serenacu igrali su se dva delavca fabrike od cukara, Ivan Görgely i Ivan Bodnar na karte. Radi male razlike od deset krajevri su se ta dva delavca posvadili tako, da je Görgely svoja druga probol s nožem u srce tako da je valje poginul.

Čudna bolest. Ruski profesor Bechtere v pripoveda jednadavno u jednoj skupštini ruskih ljeknika, da je u svojoj praksi liečio mnogo bolestnika, koji nisu mogli sjediti. Kad bi ti bolestnici hteli sjest uhvatili su ih takovi grčevi, da nisu mogli nikako pojest se.

Kinezi obćajli. U Kini obćajli nositi zaručnicu na dan vjenčanja u jednoj satvorenoj nosiljci u kuću zaručnika. Nitko ju na putu ne smije vidjeti. Nedavno dogodilo se je u blizini kinezkoga grada Tsingkiangpu, na carskom kanalu da je takva jedna nosiljka sa jednom zaručnicom prolazila preko mosta. Nekoji vagabundi, koji su onda prolazili, hteli su na silu da zaručnicu vide pak su se sa njezinom pratnjom potakli, otvorili nosiljku, i pogledali „mladu“. Nego skupo su platili svoju zvedljivost. Njihova navala bila je prijavljena „mandarinom“ (to su kinezi činovnici) a ovi su njim dali odmah odsječ glave.

Nepopravljiv pijanac. U Aberavon u Englezkoj bijaše prošle subote pozvan k sudcu nekoi rudar Matthews, da se opravda radi slaboga ponašanja u pijanstvu. Matthews je znao, da ako ide na sud, da će biti kažnjen i da će vrhu toga izgubiti bār polovicu svoje nadnice pak je brzojavio na sud: „John Matthews je kriv, odsudite ga“. Sudcu se je dopao taj način Matthewsos pak ga je odsudio samo na pet shillinga globe.

Otvorena dopisnica. Gosp. A. V. Oprtalj. Pitate nas, da ča čete s „Domom“ sada kad je počel izhajati „Narodni list“. Ča čete sa „Domom“? Držite ga. Tri krunice sa mala stvar, a „Dom“ vrijedi i deset puti toliko. Držite Vi lepo i „Dom“ i „Narodni list“, pak čete pokazat, da Vam je stalo do lepega, zdravege i koristnoga nauka. „Dom“ i „Narodni list“ koštaju skupa 7 krun. Koliko njih zapiju i zaigraju toliko bači, va jednu nam večer v oštaije! Pozdravljamo Vas sdačno. Držite se!

Mali razgovori.

Matina: Si živ?
 Jožina: Sam, hvala Bogu!
 Matina: Sad valja, da opet nabrusimo jezik.
 Jožina: Nabrusimo ga, brate.
 Matina: Znaš ča novega? ala povej!
 Jožina: Ne znam niš, nego da je neki dan va Lovranskoj cirkve bil celi testar.
 Matina: Ča mi to govoriš?
 Jožina: Neki mladici su oteli poč tamo, kade divojke pjevaju, a Kogoma ih ni pustil.
 Matina: Ni ih pustil?

Jožina: Ne, leg je lepo fermal organ i počel na njih vapit. Češ Bože više.
 Matina: A ljudi va cirkve?
 Jožina: Zabavljali su se, ter znaš?
 Matina: Bi se, bi se i ne bi se. Ma ča j' dunke pozabil, kako je ono bilo kada j' bil mladji?
 Jožina: Trebe, da je.
 Matina: A ča se pak Kogoma sada kada je papa zabranil ženakem pjevat va cirkve.
 Jožina: On je rekal, da mu je sada — svejedno.

Matina: Sfido mi!

Zadnje vijesti.

Hrvatska. Zadnji ponedjeljak otvoril se je va Zagrebe hrvatski Sabor. Stranka, ka više poteže na magjarsku stran, brani se pred opozicijom kako zna i more. Ale, reć bi, da njoj ne gre jako od srca, zač i ona mora videt, ako ni slepa, da se ovako ne more napred. Zaludu je, proti prepotenciji Magjara valja poč oštro, oštro da se ne dogodi, kako se je dogodilo ovki dan, kada je naime neki mahnitni Ugron va Ugarskem parlamente rekal, da nima ni Hrvatske ni hrvatskoga naroda. Tako je nekako govoril i stari Košut negde leta 1848, ale mu je već Jelačić sa svojemi Hrvatim pokazal, da ima i Hrvatske i hrvatskoga naroda. I krvavo mu je to pokazal. Pokazali su to Hrvati Magjarom i prošlega proljeća, a pokazali su im to i nedelju za polne, kada su porazbili i potukli svi prozori na „magjar kirali poštaban“. Živili naši!

Rusija. Rusija je na zahtjeve Japana odgovorila tako, da su mali Japonezi ipak malo umirili i pripravnii su, da se dalje pogajaju s velikim slavenskim carstvom. Tako je moguće, da neće doć do vojske, barem ne odmah. Nego meji tem se obe države oružaj, pripravljaju brodove od gveri, kupuju brauu, kaunone . . . s jednom besedom moglo bi prit i sva je prilika, da će mej njimi prit do gustoga. Jedno moramo spomenut. Pitat će ki, kako je to, da se Rusije, velikoj Rusije ne ča va svadju s Japanom? To je vidite, delo dobrega ruskega Cara Nikolaja II. ki je poznat kako najmiloljubivi vladar na svietu. On je učinil i njegova je zasuga, da je ruska vlada upravila va Japan pomirljiv odgovor.

Kalija. Va Milane je neki markez, kavalier Gabriele Terzi, kolonel V. rejimenta silii svoje soldate na gnusne stvari, ke se ne smije povedat. Za to su oblasti već dugo znale, pak za svem tem senisu ni maknule. To ni nikakovo čudo va zemlje, ku su pape prokleli, va zemlje, kade su neki prvi ministri bili va službe od grdeh, razbojničkih družtvi, ke se zovu „mafia“ ili „camorra“.

Sjedaite se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

Sve prijatelje našega naroda u Istri prosimo, da nas podpo- mažu predplatom, a koji može i pisanjem u naš list. Narodna inteligencija u Istri preni se iz svoga mrtvila, skoči na junačke noge, lati se burzovani i britke čorde, pak da bijemo bojak za jezik mili i slobodu zlatnu!

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredništva.

Br. 4356/03.
Oglas natječaja.

Kod podpisane obćine imaju se popuniti 2 mjesta redara za porezu obćinu Opatiju a jedno za porezu obćinu Volosko. Plaća mjesečnih kruna 80, posticipando plativih i paunšal za uniformu K 140 na godinu. — Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana. Molitelji valja, da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 1. Febrara t. g. sa dokazom, da su navršili 24 godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački, po mogućnosti i talijanski. Redar za Volosko imati će stanovati u Skrbidih.

Glasarstvo obćine.
 VOLOSKO, dne 10. jenara 1904.

U životu nikad više ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1-95.
 Krasnica pozlaćena i dobro iduća-ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, i modernu svilena kravata za gubdu, 2 kom. najfinijih šepnih rubaca, 1 dračastu prsten za gospoda sa imit. dragim kamenom, 1 košna novčarka, 1 krasno šepno ogledalo, 1 par dugmad za manjete, 3 dugmeta za rna, sve 3/4 doblje zlato, sa patentiranim zatvaranjem, i 1 prima pisća sprava od nikla, 1 album sa najljepšim slikama na svietu, i elegantna parizka pribadača za gospođe (Novost), 1 par bontona od similirijantavrio trajni, 5 kaljivih predmeta na veliko veselje sa staro i mlado, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih n kući. Sve skupa, sa urom, kjoa sama ova novca vrijedi, stoji samo for. 1-95. Šalje se pouzdaćem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište
P. LUST, KRAKOV br. 116.
 NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na študnju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.
 Vraća na študnju uložene iznose bez odgovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 društvenoga štutata.
 Zajmovo (posuđe) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice na garanciju.
 Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.
 Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni Dra. Janežića u Voloskom.
 Poblize informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. L. Pošćića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.
 Novčani promet u god. 1903 iznašao je K 2777.869 20 — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1903 K 862.576 14

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu obog svoje djelatnosti navesti čudotvornima, kod svih bolestih želuca, posjeduju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti, proti hemoroidam, matriuru, žgaravici, oteku slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravu čudotvorne i kod već zastarjelih bolestih.

Mobi emjele manjkati u njezdnoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice. i botica samo 60 fl. (30 nov.) a na svakih šest botica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priložen svakoj botici — a naputke i ojenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, koze, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franco i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 botica Kapi Spasitelja) a ostalo prema želji, te treba jedino naznačiti kod vlasnika najbolje i najvrše ljekarnu, a to je ljekarna „al Redentore“ (k Spasitelja) na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelja (al Redentore).

Rijeka, blizu velike orkve.

Tiskara V. Tomićić i dr. — Opatija.